“Rio de Janeiro ‘importeert’ drijvende bollen”

Een grotere versie van de drie aan elkaar geschakelde drijvende halve bollen, die in de Rotterdamse Rijnhaven samen een futurisch, klimaatbestendig, innovatief, duurzaam en flexibel paviljoen vormen, komt in Rio de Janeiro te liggen. Een delegatie van ondernemers uit de Braziliaanse stad - die volgend jaar juni Rio+20, de conferentie over duurzame ontwikkeling van de Verenigde Naties, houdt - was enthousiast na een bezoek aan Rotterdam.

“De bollen worden in Rotterdam gebouwd en van daaruit verscheept”, kondigde de Rotterdamse wethouder Alexandra van Huffelen (Duurzaamheid) aan tijdens het Nationaal Water, Wonen & Ruimtecongres ‘Water werkt’ op 13 oktober op de RDM Campus in Heijplaat. Of dat ook werkelijk lukt binnen ongeveer acht maanden, is de vraag. De bouw van het oorspronkelijke drijvende paviljoen - een ontwerp van PublicDomain Architecten/Deltasync - door Dura Vermeer nam een jaar in beslag. “De Braziliaanse bollen worden niet alleen groter, er komen ook drijvende sportvelden en groenvoorzieningen bij”, aldus de wethouder.

“In verband met de aanbesteding van de bouw van een drijvende woonwijk in de Rijnhaven is het prettig dat er nu afspraken zijn voor het bouwen op water”, constateerde de wethouder, nadat zij uit handen van Jan Wesseldijk, algemeen directeur van het Nederlands Normalisatie Instituut, de Nederlands Technische Afspraak (NTA) 8111 voor drijvend bouwen had ontvangen. De markt, waaronder de gemeenten Rotterdam en Amsterdam, heeft - gezien de vele onzekerheden en het steeds opnieuw moeten uitvinden van het wiel - zelf gekozen voor het maken van afspraken, om zo de grootste knelpunten te kunnen wegnemen. Het oude en nieuwe Bouwbesluit focussen te veel op bouwen op land en houden geen rekening met specifieke uitdagingen van wonen en werken op het water.

Buitendijks bouwen

Vooral in Zuid-Holland kijken veel steden en dorpen voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen ook naar buitendijks bouwen. In een afsprakenkader buitendijks veiligheidsgebied hebben ze een methodiek opgenomen om de waterveiligheidsrisico’s in kaart te brengen en vooraf bestemmingsplannen te toetsen. In Rotterdam (65.000) en Dordrecht wonen nu al veel inwoners buitendijks. “De provincie heeft de leiding genomen bij de ontwikkeling van een instrument om gemeenten handvatten te geven voor het goed kunnen inschatten van risico’s en het gebruiken van de mogelijkheden die het buitendijkse gebied biedt. Daarbij is het belangrijk dat we situaties vanuit verschillende invalshoeken benaderen en voorkomen dat regelgeving innovatie onnodig beperkt”, aldus Han Weber, gedeputeerde Water en Groen van de provincie Zuid-Holland, tijdens de paneldiscussie.
Piet Sleeking, wethouder van de gemeente Dordrecht: “Het gaat om een toepassing waarmee bestuurders in een oogopslag kunnen zien wat de risico’s zijn. Weber: “Ze wordt in een aantal plaatsen, waaronder Schiedam en Hellevoetsluis, getest. De pilotfase loopt in 2012 af. Samen met de gemeenten bekijken we hoe we dit instrument kunnen faciliteren.”
Hans Klepper, loco-dijkgraaf van Waterschap Hollandse Delta: “De ontwikkeling van de watertoets houdt verband met de waterveiligheid. We kijken welke haken en ogen aan buitendijks bouwen zitten, maar ook naar de veiligheid van het binnendijks gebied wanneer op of bij dijken wordt gebouwd, wat decennia lang eigenlijk verboden was. Met buitendijks bouwen knabbelen we natuurlijk wel aan het programma Ruimte voor de Rivier. We geven veel geld uit om het water de ruimte te geven, maar tegelijk gaan we in diezelfde ruimte bouwen.”

Buitendijks wonen en werken hoeft niet gevaarlijker te zijn dan binnendijks. “In nieuwe woonwijken ervaart men niet dat het buitendijks is. Bewoners en bedrijven in het havengebied zijn voorbereid en kunnen anticiperen op het feit dat het 20 tot 30 centimeter onder water kan komen te staan”, zegt wethouder Sleeking. Overstromingen in het vaak lager gelegen binnendijks gebied, bijvoorbeeld wanneer de dijk doorbreekt, komen naar verwachting minder voor, maar kunnen een veel groter effect hebben.

Frans Vlieg, programmadirecteur Nieuwbouw en Herstructurering van het ministerie van Infrastructuur en Milieu, beaamt dat. “Buitendijkse gebieden liggen vaak hoger en zijn veel veiliger, ondanks de terughoudendheid die er is in verband met mogelijke risico’s. In het grote Deltaprogramma is gekeken hoe veiligheid en zoetwatervoorziening op de lange termijn te borgen zijn. De analysefase is afgerond. Het programma gaat een volgende ronde in. Wat buitendijks wonen betreft zijn we als rijksoverheid blij met het experiment, vooral omdat we ervan kunnen leren. Het Rijk heeft gekeken of er een wettelijke, juridische grondslag moet komen voor beschermende maatregelen bij buitendijks bouwen en geconcludeerd dat die niet nodig is. Degene die bouwt is verantwoordelijk en de gemeenten bepalen wie dat is. Wij zijn wel voor een uniforme aanpak”, aldus Vlieg, die daarmee vooral doelt op de bescherming van kwetsbare nutsvoorzieningen in het buitendijkse gebied. “Daar moeten we zoveel mogelijk op dezelfde manier mee omgaan.”

Prijs voor Plan Tij

Gedeputeerde Han Weber heeft tijdens het congres de Water, Wonen & Ruimte Award 2011 van het gelijknamige vakblad uitgereikt aan Plan Tij in Dordrecht. De vakjury, bestaande uit 20 water-wonen-en-ruimte-professionals, zocht dit jaar nadrukkelijk naar voorbeeldprojecten die aantonen dat het mogelijk is geld te verdienen met water. In totaal 18 projecten haalden de eindlijst, waaruit de jury de drie meest in het oog springende projecten nomineerde. Naast Plan Tij waren dat de Blauwe Verbinding in Rotterdam en de Maasvilla’s in Ohé en Laak. Plan Tij is een jonge woonwijk met twee hectare natuur en 96 woningen waar wordt geleefd op het ritme van eb en vloed. De woningen liggen verspreid door het gevarieerde landschap met natuurlijke oevers en hebben een directe relatie met het water van de Vlij, onderdeel van de Biesbosch.

Getijdenenergiecentrale in Brouwersdam

Het is wenselijk en maatschappelijk verantwoord de Brouwersdam gedeeltelijk te openen en in de opening een energiecentrale te bouwen die gebruik maakt van het getij van de Noordzee. Dat is de conclusie van een onderzoek dat de bestuurscommissie MIRT-verkenning Grevelingen de afgelopen twee jaar uitvoerde. De haalbaarheid van de exploitatie van een dergelijke centrale hangt af van eventuele bijdragen van de overheid.

De rapporten van de bestuurscommissie worden binnenkort voltooid en gepubliceerd en aangeboden aan staatssecretaris Joop Atsma. Naar verwachting zal het investerings- en exploitatieplan voor de reconstructie van de Brouwersdam en de getijdencentrale over een jaar beschikbaar zijn. Op basis daarvan kunnen het Rijk en het bedrijfsleven besluiten nemen.

De aanleiding voor de MIRT-Verkenning was het gebrek aan zuurstof in het water van de Grevelingen, waardoor de natuur in grote delen van het meer achteruit gaat. Dit leidt tot schade aan de natuur boven water, de visserij en de recreatiesector. Het probleem verergert sinds de afsluiting van de Grevelingen van de Noordzee in 1971. De oplossing is dat het Grevelingenmeer door middel van een grote (afsluitbare) opening weer in verbinding komt met de Noordzee. Daardoor ontstaat een gemiddelde getijslag van 50 cm, wat voor voldoende verversing van het water zorgt.